

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSE ENTOMOLOGISCHE VERENIGING

Deel 30

1 september 1970

No. 9

Adres van de Redactie:

B. J. LEMPKE, Oude IJselstraat 12 III, Amsterdam 1010 — Nederland

INHOUD: A. W. P. Maassen: Enige ervaringen met *Catephia alchymista* Den. & Schiff. (Lep., Noctuidae) (p. 169). — J. F. M. Geelen, J. J. van Gelder en H. A. M. M. Sax: Insekten als voedsel van de Groene Kikker (*Rana esculenta* L.) (p. 171). — F. A. Bink: A review of the introductions of *Thersamonia dispar* Haw. (Lep., Lycaenidae) and the speciation problem (p. 179). — B. J. Lempke: *Amphipyra berbera* Rungs in Nederland (Lep., Noctuidae) (p. 184). — C. Davids: *Arrenurus pugionifer* Koenike, 1908, nieuw voor de Nederlandse fauna (Acari Hydrachnellae) (p. 188). — Literatuur (p. 170: B. J. Lempke). — Korte mededeling (p. 188: Aanbieding).

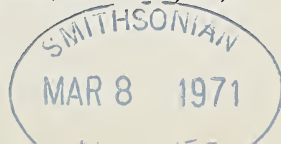
Enige ervaringen met *Catephia alchymista* Den. & Schiff. (Lep., Noctuidae)

door

A. W. P. MAASSEN

Deze in de vijftiger en in het eerste begin der zestiger jaren zo talrijk voorkomende soort in Midden-Limburg is na 1961 al weer een zeldzame verschijning geworden. Alleen in 1964 was *alchymista* wat talrijker en op de vliegplaatsen te Echt en Linne kon ik toen 25 exemplaren noteren. In de meeste jaren echter bleef het bij enkele dieren of ontbrak de vlinder geheel. Daarom is het wel bijzonder prettig te kunnen melden, dat *alchymista* in 1969 weer vrij talrijk was te Echt en Linne. Het was voor COX en mij een grote verrassing hier op 25 mei (een zeer warme dag) niet minder dan 12 exemplaren op de stammen aan te treffen! In totaal werden 32 vlinders op de bomen waargenomen (vóór 24 mei zijn de bomen niet gecontroleerd en in juni slechts enkele malen; overigens ving ik in 1962 nog een volkomen vers dier op 20.VII). Te Reuver en Belfeld werd de vlinder niet gezien.

In het midden der zestiger jaren heeft COX te Belfeld de soort enkele malen op het vanglaken gehad en nog in 1967 ving hij er één exemplaar op licht. Maar na het rooien van de eikebomen langs de Rijksweg (de vindplaats in Midden-Limburg) te Reuver en Belfeld is *alchymista* daar niet meer gesignaleerd. Ook in Echt (langs dezelfde verkeersweg) vallen elk jaar een flink aantal eiken aan de bijl ten offer en binnen afzienbare tijd zal de laatste boom hier verdwenen zijn. Dit behoeft natuurlijk niet het einde van de *alchymista*-populatie te betekenen. Er zijn eiken te over in het Slekkerhout en in de Doort te Echt, hoewel bij mijn

weten de vlinder in deze bossen nog nooit is waargenomen. Ook in het Munnicksbosch (Odiliënberg) met zijn ontelbare eikebomen heb ik de soort na jarenlang zoeken nog steeds niet kunnen ontdekken.

Het afzoeken van eikebomen langs wegen en lanen op een warme dag in mei-juni in de late namiddag geeft de meeste kans de vlinder te vinden. Vóór de middag treft men slechts een enkele keer een *alchymista* op de stammen aan. In de middaguren verlaten de dieren de pop, kruipen tegen de stam omhoog en blijven meestal op ongeveer ooghoogte rustig zitten. Om drie uur en zelfs later in de namiddag vond ik herhaaldelijk nog vlinders met niet gestrekte of nog slappe vleugels. Opzettelijk van de stam opgejaagde dieren zochten hun heil in de kronen van de bomen. Hier zullen zich de meeste *alchymista's* na hun nachtelijke vlucht ook wel ophouden. Op de stammen treft men bijna uitsluitend pas uitgekomen verse vlinders aan en slechts een enkele keer een meer of minder afgevlogen exemplaar.

Waarnemingen of vangsten (voor zover mij bekend) op de vindplaatsen te Echt-Linne (I) en Reuver-Belfeld (II) van 1961 t/m 1969: 1961 vrij talrijk op vindpl. I, weinig op vindpl. II; 1962 weinig op vindpl. I, 2 exemplaren op vindpl. II; 1963 12 exemplaren op vindpl. I, niet gezien op vindpl. II; 1964 28 exemplaren op vindpl. I, 1 exemplaar op vindpl. II; 1965 niet gezien op vindpl. I, 2 exemplaren op vindpl. II; 1966 op beide vindplaatsen niet gezien; 1967 niet gezien op vindpl. I, 1 exemplaar op vindpl. II; 1968 1 exemplaar op vindpl. I, niet gezien op vindpl. II; 1969 32 exemplaren op vindpl. I, niet gezien op vindpl. II.

Summary

Some notes on *Catephia alchymista* Den. & Schiff., a very local and rare species in the Netherlands. In 1969 no less than 32 specimens of this species were observed at Echt and Linne, in the centre of Netherlands Limburg.

Montfort (L.), Julianastraat 2.

Pothorn, Herbert, Dieren bouwen staten. P. (1) — 222, 81 tekstfiguren. Uitg. N.V. Gebr. Zomer & Keunings, Wageningen, september 1969. Prijs geb. f 12,50.

De ondertitel van het boek luidt: De levensgemeenschappen van bijen, hommels, wespen, mieren en termieten. Daarmee is al dadelijk aangegeven, waarover de inhoud gaat. De schrijver weet op zeer boeiende en voor een ieder begrijpelijke wijze te vertellen over de statenvormende insekten. Het uitvoerigst komen uiteraard de bijen en mieren aan bod. Maar aan de hommels worden slechts enkele bladzijden gewijd. Blijkbaar is aan deze interessante dieren nog veel te onderzoeken. Waarom bijv. blijven ze in tegenstelling tot de bijen bij bedekte lucht wel doorvliegen? Zelfs bij een zachte motregen en nog vrij laat in de schemering bezoeken ze nog de bloemen!

Wat op p. 134 over *Lysandra* (bedoeld is *Maculinea arion* L.) wordt gezegd, is er wel een beetje naast. De mieren lokken de rupsen niet naar hun nesten. Nadat de rups door één of meer mieren „gemolken” is, doet hij zijn voorste lichaamsringen opzwellen en de mier die hem het eerst vond, beantwoordt dit signaal door de rups tussen zijn kaken te nemen en naar het nest te dragen.

De 83 figuren zijn zeer goed evenals de vertaling door Mevr. M. E. A. THIJSEN-VAN DEN BOSCH en de verzorging van het boek door de uitgevers. — LPK.